

najpouzdanijih znanstvenih pomagala za shvaćanje biblijskog izvornog jezika kao i za samo shvaćanje smisla nadahnutoga teksta. To sv. Jeronimu priznaju i katolički i nekatolički biblijski stručnjaci (usp. knjigu, str. 106). I najnovije smjernice Crkve nastoje sačuvati najveće poštovanje prema djelu velikog Dalmatinca. U svom je nagovoru kardinalskom zboru, održanom 23. prosinca prošle godine, papa Pavao VI najavio novo izdanje latinske Vulgate koje će se obazirati na nedvojbena dostignuća današnje biblijske tekstualne kritike, ali će sačuvati uglavnom Jeronimov prijevod i držati će se njegova latinskog jezika.

Kako vidimo, knjiga nas prof. Oberškoga uvodi u pravilno učenje Sv. pisma. Tu su na prvom mjestu smjernice katoličke Crkve u shvaćanju nadahnutе Božje riječi s Vulgatinim prijevodom. A onda široka primjena svih biblijskih znanosti. I konačno, kritičko proučavanje samog izvornog teksta. Vrlo korisne upute i vrlo znanstveno prikazane. Tu su i upute na razne stručne knjige koje mogu doći u obzir za rješavanje pojedinih pitanja povezanih s gore spomenuta tri cilja.

Stavko je pitanje u knjizi vrlo jasno i iscrpno prikazano, iako dosta koncizno. Imajući pred očima svoje redovite slušače na bogoslovskom fakultetu, profesor se Oberški morao ograničiti u svom razlaganju na ono što je njima s jedne strane bilo potrebno, a s druge je strane morao nastojati da previše opširno tretiranje ne bude na štetu preglednog obuhvaćanja i korisnog pamćenja od strane đaka. No i u konciznom obliku nije teško raspoznati vještinu i stručnu spremnost autora, naročito u pojedinim iznesenim primjerima.

Na žalost, ograničenost nam prostore ne dopušta da prikazemo u malo obilnijem svjetlu ovo veoma zaslužno djelo. To će sam čitatelj nadoknaditi sa svoje strane. Osim onoga što striktno spada na samo razumijevanje nadahnutog teksta i u njemu objavljene istine, on će tu naći i neke vrlo korisne podatke o starijim rukopisima latinske Vulgate u našim krajevima, o raznim prijevodima na hrvatskome, kao i o velikom utjecaju Biblije na naše književnike i umjetnike.

Stoga se u potpunosti slažemo s autorom kad u predgovoru kaže: »Ovaj priručnik obuhvaća u zbitom i sažetom obliku suvremenu problematiku ove teološke discipline s naznakom najvažnije strane literature, pa se nadam, da će moći zadovoljiti ne samo potrebama slušača Bogoslovskog fakulteta, nego i katoličkom svećenstvu.« Poželjno je, štoviše, vrlo je poželjno da svaki svećenik prouči dobro pitanja koja iskusi i učeni profesor tretira u knjizi i da ih dobro shvati. A još je poželjnije da usvoji smjernice u kojima se u knjizi govori a koje vode k jednom pravilnom i kritičkom shvaćanju Božje riječi. Danas se više ni obični svećenik ne može zadovoljiti s tradicionalnim pristupom Sv. pismu, nego mora na temelju vlastitog proučavanja, cum cogitione causae svjesno i s nepokolebljivih pozicija predlagati i braniti ono što je na temelju nadahnutog teksta Bog poručio ljudima. To zahtijeva od njega današnji razvoj biblijskih znanosti u svijetu. A to zahtijevaju i smjernice II vatikanskog sabora koji je u spomenutom dekretu odredio da metodičko proučavanje Sv. pisma mora postati *anima universae theologie*, dušom sveukupna teološke znanosti (br. 16).

I. Štambuk

DR PAVAO BUTORAC, *Problem kulture*, Dubrovnik 1966, str. 364, predgovor dr. Frane Franić, biskup

Zivotno djelo pok. dra Pavla Butorca. Neoboriv dokaz jake filozofske naobrazbe i svestrane misaone piševe naravi. Komu nije poznata logičnost, dubina, tečnost stila, široko dimenzioniranje svake ideje i svakog problema?

To je knjiga-testament misaonoj javnosti, napose onoj hrvatskoj. Skup ideja, uokvirenih, doista, u pretkoncilsku terminologiju i problematičnu intonaciju, ali misli teku pravilno i obrazloženo. Uvijek. Zamjerke bi se više odnosile na to što je tu i tamo s određenog gledišta možda pretjerano naglasio jednu stranu, što nekima znači kao da je suštinu istine izmijenio. A to je varka.

Bez sumnje da se u koncilskim aktima problemu kulture daje nekako drugi okvir, naglasak se pokreće na druge strane, drugačije nego na nekim mjestima ovoga djela. Koncil uokviruje problem kulture više religiozno, eklezijalno, dok je pisac zahvaćao problem više misaono i filozofski.

O ovom djelu nije dovoljna kratka recenzija, poželjan bi bio detaljan osvrt, da se istakne doista jaki duh piščev, ali o djelu je donio časopis »Crkva u svijetu« (br. 3, str. 100-106) ekvilibriranu recenziju iz pera Č. Č. na koju ovdje upućujem.

J. K.

Dr ĐURO GRACANIN: *S pouzdanjem kroz život*, izd. »Vrelo života«, Zagreb 1966. 274 str. malog formata.

Od prve rečenice o »susretu s likom jedne djevojke«, koju ćemo prepoznati kao sveticu nade, izmučenu Malu Tereziju, do posljednjih redaka knjige, koji navode jedan neizdani ulomak od sovjetskog pisca Solženjicina — knjiga želi biti izvorna, svježja, optimalna. Zato je sva četiri dijela natopila citatima, primjerima, doživljajima, povijesnim i suvremenim zgodicama, kako bi njen filmsko-pripovjedački tretman bio dosljedan. Piščevu rječniku i stilu neće biti teže zamjerke. Njegova nakana da nas povede stazom nade i pouzdanja dobro je došla. Mislim i to da je raspored psihološki opravdan. Da je redosljed pitanja koja nas muče i odgovora koji nas tješe dovoljno logičan. Odmah spočetka uronjeni smo u život kakav doista na prvom planu i jest — između nade i beznađa.

Akcentat je pojačan u drugom dijelu i tama nekud poraznija — »kao da drugog života ni nema«. Iza toga krutog realizma, koji hvata za gušu vjernika i nevjernika, sasvim je pravo da se zaoštri pitanje »koga da pitamo? Četvrti, najdulji i najrazrađeniji dio mora biti odgovor: »Kad Bog progovori! Tako je put srca i sudbine oslikan od ponora do posljednjeg vrhunca, zastavši kod nogu Djevice, naše nade, gotovo u danteovskoj »rajskoj ruži«, u do-

movini slave. I o tom putu riječ-dvije.

Nama se čini da je knjiga — kao i tolike slične u svjetskoj literaturi — sugestivnija dok nas riše u procijepu i krvavoj stvarnosti, u mal-rauxovskoj i camusovskoj »beznadnosti« nego kad se probija kroz objave i vizije Pisma i stihove (kad kad ponešto naivne!) koji dočaravaju rješenje i spasenje. Općenito rečeno: knjiga je bolja u analizi problema nego u njegovu rješenju. To će ponekoga smesti. Ali to je prilično shvatljivo. Eto nam primjera u patru Lippertu i njegovu Jobu koji bi mogao biti neki »teološko-poetski« analogon ove knjige. I tamo su pitanja dnevne sumnje, tjeskobe i tragike toliko srasla s duhom i srcem da je kasniji napor kako bi se čovjek odlijepio od mraka i očaja pomalo nemoćan. Mi bismo naglasili da u ovom svijetu, u konkretnoj situaciji, u našoj egzistenciji nedovršenosti, borbe za vjeru i za svaki novi uspješni korak, to i mora biti tako. Nama ništa na svijetu nije predano gotovo. Ništa u nama nije zaokruženo. Ništa još nije definitivno riješeno. Naš se optimizam hrani nevidljivim i mučno branjenim vrijednostima, riječju nade i sakramentima nade, Kristovom intervencijom koja uvijek ostaje misterij i Očevom providnošću koja probija samo kroz najživlju vjeru. Zato bi autor učinio neizmjernu uslugu čitaocima da je samo psihološko i teološko tretiranje »nade i pouzdanja« proširio, dosvijetlio, obrazložio nekud preglednije i obuhvatnije. Ono par citata iz svetog Tome nije dovoljno; svi oni primjeri nanizani u poznatoj galeriji evanđeoskih zgoda ne govore sve; mislim da nije smio prešutjeti kakva sistematska pregleda, makar iz kojega moralno-etičkog traktata, iz koje stručne knjige, kao što je djelec p. Debusquois (»U tajni nade«), iz kojeg suvremenog teološkog ili asketskog leksikona. Ne znam da li je naidublje ontičko korijenje nade, naš sveopći napon da se domognemo čistine, ono nerazorivo tkivo svega pouzdanja i u same prirodne sile i njihovu blagodat — dovoljno oslikano. A Biblija, Riječ nade, i neizrecivi savez s Bogom i besmrtnošću, nada sve završna vizija Pavla i Apokalipse, morala je žarče za-